

Překlad prvního choru a episdia ze Sofokleovy truchlohry „Aias.“

(vv. 172—593 pokračování).

Strofa.

- v. 172 Snad tebe Zeusova dečť turolovná Děvana, —
strastiplná řeči, o máti hanby mé, —
v. 175 do stád dobytčův vehnala jest do obecných,
snad jsouc pro bezvděčnou pomoc svou, buď proslu-
lých oruží,
buď díl o příslušný z lovu připravena?
či válečný snad Mars v kovovém brnění
180 skrz boj společný v čas noci podniknutý
hněv chová a potupu pomstil.

Antistrofa.

- 185 Nikdy tolik tvůj nezbloudil, Telamonoviči,
185 v levo rozum, žebys ve stáda vpad';
neb přišla snad božská nemoc; ať zapudí však
Zeus hanlivé též Fébus Argeiských řeči; tajně-li roz-
trušují
pokradmu králové velicí potupu,
190 neb klamlivé vždy Sisyfovo plemeno;
ne tak pořád nehled mně okem, pane, svým
195 v stány mořské, zlou vzbuzujíc řeč.

Epodos.

- 195 Vstaň tedy z místa jednou, kde ustavičně jen
v tento pokoj ponořen jsi vezdy bezčinný,
roznítiv k nebesům pověst.
Zuří zloba tvých protivníkův
tak bez strachu po větrných hvozdech,
an posměch z úst všech jde
na téžce trpěicho;
200 mně však hoře povstalo.

Tekmessa.

- Pomocní druhové lodi Ajanta,
zrození pravčkých od Erechtidův,
jestiř co želeť nám strastiplným
o domov Telamónův tam v cizině.
205 Nebo teď strašný, veliký, mohutný
Ajás pomaten
divokou nemocí sklíčen jest.

Chor.

- Co za těžkost však tato noc změnila
za pokoj dřevní?
210 Mluv deero Teleutanta Frygia,
jelikož jako choť dřevcem dobytou
tebe v lásce chová zmužilý Ajás;
proto bys nemluvila jak nevědoucí.

Tekmessa.

- Jak pak povědět slovo mám trapné?
nebo žal podobný smrti máš slyšeti.
215 Neb šilenstvím pojatý slavný
Ajás v noční době byl potupen.
Takové uvidíš ve stánu uvnitř
rukou zabité krvavé oběti,
220 jako bys muže zrel toho žertvy.

Chor.

Strofa.

Jakou pověst ohnivého nám zjevuješ muže, již ujít a
snéstí nelze, 225
od velikých Danaův vsudy roznešenou,
již veliká rozmnožuje řeč.
Ouvé straší čas mne budoucí. Vznešený onen muž
230 rukou padne v obět smrti běsné, zavraždív
mečem svým strašlivým skoty s lidmi strážícími koňstvo.

Tekmessa.

Běda nám; od onud, z toho místa neb on 235
sepatý dobytek veda přichvátal;
jež buďto uvnitř vrazil na zemi, 235
buď roztrhoval v žebra jim kopaje.
Dvou rychlonohých beranův se chopiv,
tomu pak hlavu též i jazyk skořenem
uřezav zahodil, toho rovně na sloup 240
přípnuv na horu,
veliký řemenák konský uchopil
a bičem dvojitým mrskal hlasitě
nádavky pronášeje, jimž kys běs,
žádný ale muž neučil jej.

Antistrofa.

Čas jest tu již, bysme rouchem svůj obličej zahalíce 245
tajným prchli krokem,
neb k veslům se cílým posadíce ruče
pustili plavnou po mořích lod. 250
Nebot na nás dvojpanující metají Atridé
také hrozby; obávám se, že smrt s oním tam
podstoupím kamením ubitý, osud ho zlý uchvátíl. 255

Tekmessa.

Nikoliv. Nebo jak beze blesku vichor 257
se valí jasného, tak on stichnul.
Však teď vědomého novy hněte bol.
260 Nebo svou vlastní jen strast viděti,
již bez druha tys sobě sám učinil,
to bolest velikou ti přináší.

Chor.

Za štěstí mám to, když jen nemoc přestala;
neb méně ptáme se po zlém, jenž odešlo.

Tekmessa.

Co pak bys raděj vzal, na výběr kdybys měl, 265
ukřivdiv příteli si v štěstí hověl sám,
ať v stejném smutku s ním bys truchlil ve spolek?

Chor.

O paní, zajisté jest větší dvojí strast.

Tekmessa.

Ač tedy zdraví, přec jsme nyní nešťastní.

- C h o r.**
- 270 Co jsi to pravila? tyých řečí nechápu.
- Tekmessa.**
- Jak dlouho onen muž v té trval nemoci,
sám přec se těšil v tom, v němž vězel, neštěstí,
nám zdravým však svou přítomností činil žal;
275 teď jak se stíšil pookřav z té nemoci,
zas divným zármutkem on celý zmitán jest,
tím způsobem i my nic méně nežli dřív.
Jak, není-li to dvojit z jedné poslá strast?

- C h o r.**
- V tom přisvědčuji boje se, že přikvapi
od boha rána nějaká, jak ne, když on
280 se stíšiv není veselším než v nemoci?

Tekmessa.

Že věci tyto stojí tak, tím jistý buď.

C h o r.

Jaký pak začátek té strasti maně byl?
nám oznam jej, jenž osud s tebou sdílíme?

- Tekmessa.**
- Máš celou slyšet událost, co účastník.
285 Za tiché totiž noci, když víc večerní
již nehořely svíce, meč svůj dvousečný
on vzal a z dvéří v márný boj chtěl vytáhnout.
Tu jemu lajíc pravím já, co činiš pak
Ajante? nejsa ani volán ani zván
290 od poslův, proč se vrháš v boj, ni trouby zvuk
jsi neslyšel? neb spí teď vojsko veškeré.
On tíše odvětil mi známou písničkou:
„o ženo ženám ozdobou jest mlčeti.“
295 To uslyševši mlčím, on však vyběh' sám;
a co se dělo tam, to nelze říci mi;
když pak se vrátil, přived' spolu svázané
psy pastýrské a skoty, lov i vlněný.
Tu jedny stínal z nich, tam jiným hlavy zdvih'
300 je zabíjel a vraždil, jiné svázané
zas trýznil, jako muže, vpadnuv ve stáda.
Na to ze dvéří vyraziv řeč hanlivou
veď sjakýms preludem, hned proti Atridům,
hned proti Odysseu s hrozným posměchem,
305 jak potupného trestu užil protiv nim;
a pak se vrátil zas do stánu naspátek,
kde opět sotva časem přišel k rozumu,
a jak svůj dům neštěstím viděl naplněn,
bil v hlavu se a řval a seděl vrhnuv se
310 na rozmetaná těla ovec zabitých,
do vlasův zatnuv křečovitě nechty své.
I velmi dlouhý čas tak seděl nemluvný;
až nápotom mi brozil slovem strašlivým,
když jemu nezjevím tu celou událost;
a ptal se v jakém stavu as se nachází.
315 A já, o přátelé, jsem řekla ve strachu,
co všecko učinil, co jen jsem zvěděla.
Tu hned on zastenal stenáním strašlivým,
jež nikdy dřív jsem neslyšela od něho.
Neb vezdy pravíval, že lkání takové
320 jen sluší bázlivecům a trudomyslným;
teď tíše sténá bez úpění hlasného

a zvukem temným jenom bučí jako tur.
A nyní muž, v ten strastný osud uvržen.
bez jídla bez pití u prostřed dobytčův,
jež mečem povraždil, si sedí pokojně 325
A zjevno jest, že něco zlého činit chce,
neb mluví věci takové, tak naříká.
Však milí přátelé, — neb proto přicházím, —
přispějte pomoci, zdaž nějak můžete,
330 neb slovo přátelské v tom pádu vítězí.

C h o r.

O dcero Teleutanta, hroznou sdílíš věc
nám, neštěstím že muž ten padl v šilenost.

A j a s.

O běda mi, o běda!

Tekmessa.

Snad ještě více, — jak se zdá, — či neslyšel's
teď právě jakým Ajas klasem zastenal? 335

A j a s.

O běda mi, o běda!

C h o r.

Zdá se, že muž ten buď jest nemocen, buď že
v něm dřevní nemoc nyní budi truchlivost.

A j a s.

O synu, synu!

Tekmessa.

Já ubohá; tě volá on Eurysaku, 340
Co zamýšlí as? kde pak jsi? já ubohá.

A j a s.

Ja Teukra volám; kde jest Teukros? věčně-li,
co zatím hynu já, chce kořist sháněti?

C h o r.

Zdá se, že muž ten rozum má; však otevřte,
snad když mne uvidí, jej pojme jakys stud. 345

Tekmessa.

Viz otvírám; teď volno tobě spatřiti,
co učinil a v jakém stavu on jest sám.

A j a s.

Strofa a.

Jó milí plavcové, kteří z mých druhův, 348
350 sami pořád chováte povinnost pravou,
o vizte jak krvavé nyní vlny, povstale bouří vzteklou,
obklíčují mne vůkol.

C h o r.

O příliš pravdivé se zdá tvé svědectví;
neb čin ten jeví, rozumu že zbaven jest. 355

A j a s.

Antistrofa a.

Jó zástupe, jenž jsi má v plavectví pomoc,
a vstoupiv na loď veslem moře biješ,

360 tě jen, tě jen vidím samého v strasti být mou záštitou,
Však spolu usmrtíš mne.

Tekmessa.

Jen dobrá slova mluv a zlému nedávej
zlý lék, bys větší nezpůsobil neštěstí.

A j a s.

Strofa b.

365 Viz jak ten smělý, ten muž srdnatý,
ve válkách vražedných odvážlivý.
na krotkou padl zvěř strašnou rukou?
běda mně jaký posměch to! jak pohaněn budu.

Tekmessa.

O Ajante! o vládce! prosím nemluv tak.

A j a s.

370 Hned půjdeš ven a k odchodu krok obrátíš,
ach! ach!

C h o r.

Pro boha poslechni a přec se spamatuj.

A j a s.

Strofa g.

375 O já ubohý z ruky jenž zločince prchnout jsem nechal,
skot rohatý přepadna též vyhlášená stáda kozí,
jich krev tmavou prolil jsem.

C h o r.

Proč bys se nad tím trápil, co se stalo již?
neb nikterak se nenechá to změnit.

A j a s.

Antistrofa b.

380 Ty jenž všecko zříš, o synu Lartiův,
a zloby veškeré býváš nástrojem,
padouchu v ležení nade vše prohnáný,
z radostí jistě moc se posmívat budeš.

C h o r.

Jak bůh to chce, tak každý směje se neb lká.

A j a s.

385 Chtěl bych jej spatřit, ač jsem tak sklíčený,
o běda mně, o běda.

Tekmessa.

to nemluv; nevidíš-li v jaké bídě jsi?

A j a s.

Antistrofa b.

390 O Zeuse praotče dědův, jak potměšilce bych, toho
padoucha škodlivého, pak ty krále moh' zničit oba,
a sám umřít konečně.

Tekmessa.

Když to si přeješ, spolu já i umřít
si přejí, nač bych měla žít po smrti tvé.

A j a s.

Strofa d.

o noci, světlo mé, 394

o temnosti, přesvětlá záře má,
mne přijmětež ve svůj příbytek,
mne přijmětež, neboť nezasluhuji víc uvidět
ni rod bohův aniž jakou pomoc lidí zemských. 400

Však mne Zeusova
dečť to strašlivá
zhanobuje neštěstím.
Kam prchnouti mám?
kam jda zůstatí?
když to přátelé mizí a mne 405

tež pomsta stihá v tomto šíleném lovu,
celý mne voj rukou zničí snad
v útoku mocném.

Tekmessa.

Já nešťastná ten slechetný muž takovou 410
řeč vede, jakou dříve nikda nesnel.

A j a s.

Antistrofa d.

Dráhy vy bouřlivé
jeskyně blíž moří a lesy pobřežní,
mnohá, mnohá a dávná mne již
chováte léta v Trojském okolí, více mne však 415
nemáte mít živého. Af to ví, kdo jest moudrý.
O Skamandrova

sousední řeko,
přítelí Argeiův,
vícekrát muže
nespatříš toho, 420

dím tu řeč hrdou, — jaký nebyl
vidán u vojska, jenž přitáhlo před Troju
z Hellénska; teď zneuctěný však
tak zde ležím já. 425

C h o r.

Bych bránil tobě, neb tě nechal mluvit
já nevím, an jsi padl v toto neštěstí.

A j a s.

Ai, ai; kdo by byl pomyslel, že jméno mé
tak souhlasití bude s mojim neštěstím?
neb nyní mohu dvakrát ai ai volati
i třikrát, an v strasti vezím takové; 430

já, jehož otec z této země idaiské
ve vojště dobyv první cenu chrabrosti,
do vlasti vrátil se, vši slávou ozdoben;
já onoho syn v tyto samé krajiny
do Trojska přitáhnuv se silou nemenší,
a rukou svou nic slabší činy vykonav, 440
mám lidem Argeiským bez cti tak zahynout.

A přece tolik domnívám se věděti,
že, kdyby Achilles za živa byl svou zbraň
chtěl určit někomu co cenu hrdinství
krom mne by žáden jí se nebyl uchopil.
Teď Atridové tomu podvodníkovi 545
jí přisoudili zavrhnouce sílu mou.
A kdyby oko to a smysli zmatené

- můj rozum nebyl opustil, víc nevyřklí
by výrok takový mně proti jinému.
- 450 Však mocná Zeusova dcer s krutým pohledem,
když jsem již protiv nim svou ruku pozdvihnul,
mne zmámila a v nemoc vrbila šílenou,
že jsem svou ruku krví těchto zbrotil stád;
Ti, když mně vyvázli, se posmívají teď
455 však protiv vůli mé; neb když bůh uškodí,
i bázlivec tu hrdinovi uteče.
Co mám teď činit? bohům zřejmě v zášti jsem,
a vojsko hellenské též na mne nevráždí,
ty luhy, Troja celá mne nenávidí.
- 460 Mám domů plouti snad, přes moře aigeiské,
Opustiv přístav ten, opustiv Atridy?
A jakým okem pak na otce pohlédnu
na Telamóna? jak to snese spatřit mne,
an prázděn přicházím bez ceny vítězství,
465 kde sám on doblý věnec slávy veliký?
To já nemohu snést. Ale kdybych šel
ku hradbám Trojským, muž pak s mužem setkav se
čin chrabrý vykonal, sám zemřel konečně?
Však tak bych způsobil jen radost Atridům.
- 470 To nejde. Nutno cestu hledat takovou,
jíž bych já otci starickému dokázal,
že v povaze mu syn přec není neroven.
Neb k hanbě muži jest, věk dlouhý žádati,
při němž se strasti nestřídají s radostmi.
- 475 Co dá za radost den, jenž následuje dni
jen bližší smrti cíl a zas jej vzdáluje?
Já slova nedal bych za může onoho,
který se zahřívá jen prázdnou nadějí.
Avšak buď krásné žít, buď krásné zemřítí,
480 to sluší rekovi. Teď slyšels celou řeč.

C h o r.

Že nepravou řeč mluvíš, nikdo neřekne,
o pane; nýbrž povaze tvé podobnou.
Teď ale utiš se a dovol přátelům,
tým srdcem zavládnout, to hoře opustiv.

Tekmessa.

- 485 O vládce Ajante, nad osud poroby,
pro lidi větší snad není neštěstí.
Já totiž dcera svobodného otce jsem
nad jiné mocného v bohatství u Frygův;
teď otrokyně jsem; tak bohům zlíbilo
- 490 se to a zvlášť tvé ruce; pročeš když jsem tvou
se stala chotí, věrně tebe miluji;
a prosím úsilně u Zeusa ochránce,
u lože tvého, kterým se mnou spojen jsi.
Ach nedopuť, bych slovo tvrdé slyšela
- 495 od tvých nepřátel, nedávej mne v jejich moc.
Neb když ty zemřeš teď a tak mne opustiš
svou smrtí, pomni pak, že já hned též dne,
od Danaův jsouc odvečena násilně,
i spolu s synem tvým žít budu v otroctví.
- 500 Pak někdo z vědcův trpkým slovem prohodí
mne řečí týraje; hle vizte manželku,
tam Ajanta ve vojště nejmocnějšího,
za jakou porobu svou slávu změnila.
To kdosi řekne; mne však zlý duch uchvátí,
505 a tebe i tvůj rod ta slova zhanobí.
A však ty otce svého chraň se opustit

ve stáří truchlivém, i chraň se máteř svou,
jenž mnoholetá již se k bohům modlivá
za tebe, abys živ se domů navrátil;
nad synem svým, o vládce, slituj se, když on 510
bez tebe, v mládí, péče zbaven, bude žít
pod nevlídnými poručníky, jakou strast,
když zemřeš, jemu i mně tímto způsobíš.
Já nemám, nač bych důvěrně víc hleděla,
než tebe. Tys mi kopím vlast mou rozkotal, 515
a máteř s otcem jiný osud uchvátí,
by bydleli tam v Hádě v říši zemřelých.
Kdo mimo tebe může být mi otěinou?
kdo bohatstvím? jen v tobě celá spása má.
I mne měj proto v paměti; neb slušno jest, 520
by muž byl pamětliv, když slast kdy zakusil.
Neb láska jest, jenž opět lásku zplozuje;
kdo z myslí pustí lásku proukázanou,
at mužem slechetným ten nikdy nesluje.

C h o r.

O chtěl bych Ajante, bys v srdci svém jak já 525
měl útrpnost, neb chvátil bys pak její řeč.

A j a s.

A jistě ona dosáhne mou pochvalu,
zdaž příkaz můj jen hodlá správně splniti.

Tekmessa.

O milý Ajante ve všem jsem poslušná.

A j a s.

Mé dítě tedy přiveď mi, bych spatřil jej. 530

Tekmessa.

Já toho ze strachu jsem pryč odstránila.

A j a s.

V tom neštěstí, či míníš z jiné příčiny?

Tekmessa.

By v cestu přijda tobě bídě neumřel.

A j a s.

I to by bylo běsu mému slušelo.

Tekmessa.

Však já jsem bděla, abych zachránila jej. 535

A j a s.

Tvůj čin i péči, kterou měla's, schvaluji.

Tekmessa.

Čím bych ti ještě více mohla sloužiti?

A j a s.

Na něj mne pohlédnout a v tvář mu patřit, nech.

Tekmessa.

Však jej na blízku opatrují sluhové.

A j a s.

Proč tedy mešká, že hned není přítomen? 540

Tekmessa.

O dítě otec tebe volá, sem přiveď
jej sluhu, jenž za ruku právě vodiš ho.

A j a s.

Jakž, slyšel? přichází, či nedbá na tvou řeč?

Tekmessa.

Vždyť již jej sluha nese a s ním blízko jest.

A j a s.

- 545 Tak podej ho sem, podej, báti nebude
se snad, když spatří vraždění teď spáchané,
můj jest-li vpravdě jest a otcí podoben,
Již záhy v krutých má být evičen otcových
on mravech, by se jemu myslí podobal.
- 550 O synu budiž šťastnějším než otec tvůj,
však ostatně mu roven, zlým pak nebudeš.
Vždyť nyní již tě proto musím velebit,
že žádný bol o strastech těchto necítíš.
Neb v bezvědomí sladkost žití záleží,
555 než seznaš's, co jest radost a co zármutek.
Až k tomu dojdeš, otcovým pak odpůrcům
máš ukázat, kdo jsi a z koho pocházíš.
Však zatím vzrůstej v lehkém vánku, chovaje
svou duši mladistvou zde máti k radosti.
- 560 Vím, žáden z Achaiův že trpkým posměchem
tě nepotupí, bys i sám byl beze mne.
Co takového ochránce ti zanechám
tu Teukra, pečlivého povždy pěstouna,
ač vzdálen teď se sbání po nepřátelích.
- 565 Vy muži štítonosní, lidé námorský,
tu úslužnost já svěřuji vám vespolek
mé nařízení zvěstujte mu, aby on
to ditko doved' do vlasti a ukázal
jej Telamónu, Eriboji, máti mé,
- 570 jimž on by na starost byl stálou podporou,
až podzemního boba vejdou v příbytek.
A moji zbraň ať žádný soudce zápasu
aniž můj skůdce nevystaví Argeiům.
Sám vezmeš štít, o synu, jehož jméno máš
- 575 Eurysakes, toč s ním za pevnou rukovět,
ten, jehož sedm kuží nepronikne hrot;
ta ostatní zbraň ať se semnou pochová.
Však rychle vezmi dítě toto ode mne,
a zavři dvře, nehořekuj před stánem,
- 580 neb ženy příliš náhylné jsou k lítosti.

Teď rychle zavři. Moudrý lékař kouzlymi
tu nezaklíná ránu, jenž ze řezat má.

C h o r.

Se strachem slyším tuto rozčilenost tvou,
neb mně se příliš nelíbí tvá ostrá řeč.

Tekmessa.

O Ajante co medle hodláš činiti?

585

A j a s.

Neskoumej, nesud; krásná věc to skromným být.

Tekmessa.

Jak jest mi ouzko! pro tvé ditko, pro boha
tě prosím, nestaniž se zářdecem nad námi.

A j a s.

Až příliš hněváš mne, což nevíš, bohům že
já nejsem více dlužen žádnou povinností?

590

Tekmessa.

O zbožně mluv;

A j a s.

to poslušným ty povídej.

Tekmessa.

Ty neposlechněš?

A j a s.

velmi mnoho mluvíš již.

Tekmessa.

Vždyť v strachu jsem o vládce

A j a s.

nezavřete hned?

Tekmessa.

O nech se obměkčiti; —

A j a s.

spozdile ze zdáš
teď smýšlet, miníš-li můj způsob kárati.

595

Josef Hanačik.